

Literatuur van Janusz Korczak

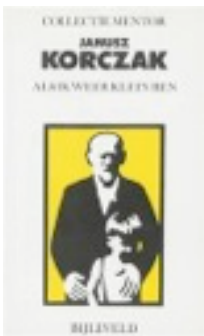
Onderstaande titels zijn de in het Nederlands vertaalde boeken van Janusz Korczak.

1. Als ik weer klein ben
2. Hoe houd je van een kind
3. Alleen met God, gebeden van een mens die niet bidt
4. Onder vier ogen met God, gebeden van hen die niet bidden
5. Dagboek in het ghetto van Warschau
6. Het recht van het kind op respect
7. Het kind in het gezin
8. De republiek der kinderen

1. "Als ik weer klein ben", Janusz Korczak (1925)

Uitgever: Bijleveld, Utrecht, 1987, 192 blz.

ISBN: 90-6131-104-7

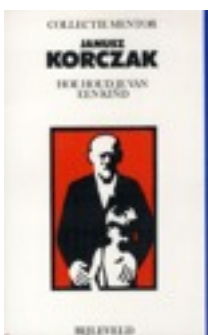

Een ver uitgewerkte fantasie over een leraar, die door een dwerg/tovenaar weer enige tijd kind wordt. Scherp wordt de hardheid en het onbegrip in de grote mensen wereld, vooral de school, in dit boek aan de kaak gesteld. Maar tegelijk is er het verlangen naar meer begrip tussen grote en kleine mensen. En de fantasie over een wereld, waarin je afwisselend kind en volwassene zou kunnen zijn. Een fascinerende beschrijving van de kinderlijke belevingswereld. In tal van landen geniet dit boek een grote populariteit, niet in de laatste plaats bij volwassenen.

2. "Hoe houd je van een kind", Janusz Korczak (1920)

Uitgever: Bijleveld, Utrecht, 1984, 270 blz.

ISBN: 90-6131-103-9

Het is de meest uitvoerige weergave van Korczaks kijk op kind en opvoeding, en van zijn werken in het weeshuis. Een ware goudmijn van fijnzinnige beschrijvingen van de kinderlijke belevingswereld; van uiterst creatieve, soms revolutionaire pedagogische ideeën; van diepgaande kritiek op veel geijkte en ondoordacht autoritaire opvoeding. Klemmend klinkt door het hele boek de kritische vraag wat de samenleving met haar schrijnende verschillen van rijk en arm, met haar eenzijdige prestatiegerichte scholen, met haar haast om kinderen groot en flink en aangepast te maken, kinderen eigenlijk aandoet. Zonder de barrière van de Poolse taal en de vernietiging van Korczaks werk tijdens de jodenvervolgving zou dit boek al veel eerder tot de grote klassieken van de moderne kinderstudie zijn gaan behoren.

3. "Alleen met God, gebeden van een mens die niet bidt", Janusz Korczak (1922)

Uitgever: Ten Have, Baarn, 1982, 73 blz.

ISBN: 90-2594-208-3

Het is een klein boekje met een bijzondere ondertitel, dat over het eigen levensgevoel van Korczak gaat. Het zijn 18 (volgens het Joodse 18-gebed) vrijmoedige, direct tot God gerichte overpeinzingen, waarin Korczak bijvoorbeeld zijn wanhoop, zijn gedepimeerdheid, zijn opstandigheid, maar

ook zijn verrukking, zijn kinderlijk vertrouwen en zijn uitgelatenheid in de mond legt van een jong kind, een lichtzinnige vrouw, een opstandig mens, etc. Verrassende uitingen van Korczaks gevecht met het leven, met zichzelf, met God, geschreven na de dood van zijn moeder. Met een merkwaardige opdracht aan zijn ouders, die hij bedankt, omdat ze hem het fluisteren van de voorouders leerden verstaan.

4. "Onder vier ogen met God, gebeden van hen die niet bidden", Janusz Korczak (1922)

Uitgever: SWP en R. Görtzen, Amsterdam, 2003, 112 blz.

ISBN: 90-6665-395-7

In 1920 verloor de Pools-Joodse arts, pedagoog en weeshuisvader Janusz Korczak (1878/79-1942) zijn moeder. In de periode van neerslachtigheid die daarop volgde, adresseerde hij in totaal achttien gebeden aan God. De gebeden, eigenlijk meer gesprekken met God, zijn voor een deel afkomstig van uiteenlopende personen, zoals van een moeder, een klein kind, een licht-zinnige vrouw en een geleerde. Ook wordt er gebeden vanuit gemoedsgesteldheden, zoals vanuit gevoelens van droefheid, onmacht en vreugde. Korczaks gesprekken met God zijn openhartig en direct, geschreven in onopgesmukte woorden. Ze lijken eenvoudig, maar herbergen een dieptedimensie die zonder de poëzie van het hart onherkenbaar blijft. Korczaks poreuze geloofsbark werd tot aan zijn dood in alle windrichtingen voortgedreven zonder ooit ergens voor anker te gaan. Innerlijk was hij overtuigd van de werkelijkheid van God, daarom geloofde hij, doch gevonden heeft hij Hem nooit, en daarom twijfelde hij. In de uitvoerige epiloog van René Görtzen wordt hij dan ook gepresenteerd als een dakloos gelovige.

5. "Dagboek in het ghetto van Warschau", Janusz Korczak (1942)

Uitgever: SWP en R. Görtzen, Amsterdam, maart 2001, 159 blz.

ISBN: 90-6665-392-2

De nazi's vallen in september 1939 Polen binnen. Eind 1940 gaan de poorten van het ghetto van Warschau dicht. Tot de honderduizenden gekooide Joden behoren ook de arts, kinderboekenschrijver, opvoeder, pedagoog en weeshuisvader Janusz Korczak (1878-1942) en zijn weeskinderen.

Overdag strijdt hij voor de overleving van zijn kinderen, vanaf mei 1942 houdt hij in de nachtelijke uren een dagboek bij. Het bevat aantekeningen over wat er om hem heen gebeurde en herinneringen uit zijn eigen leven. Zo ontstond één van de meest aangrijpende documenten uit het Warschauer ghetto. Samen met zijn kinderen en medewerkers wordt hij begin augustus 1942 gedeporteerd.

6. "Het recht van het kind op respect", Janusz Korczak (1928/29)

Uitgever: SWP en R. Görtzen, Amsterdam, april 2007, 238 blz.

ISBN: 978-90-6665-394-8

In 1928/29 schreef Janusz Korczak één van zijn sleutelgeschriften: Het recht van het kind op respect. Een vlammende aanklacht tegen de kindvijandigheid van de maatschappij. Dit opstel is in dit boek integraal weergegeven, met nog 24 andere opstellen, verhalen en

essays uit de periode 1898-1938. In zijn boeiende inleiding laat René Görtzen zien hoe de kiem van Korczaks radicale opvattingen al in 1904 in de zomerkolonie werd gelegd. Daar leerde hij wat het betekende opvoeder te zijn. Het boek eindigt met een vergelijkende studie naar Korczak en Montessori.

7. "Hou houd je van een kind" (Het kind in het gezin), Janusz Korczak (1919/20)

Uitgever: SWP en R. Görtzen, Amsterdam, april 2010, 304 blz.

ISBN: 978-90-6665-396-2

In 1919/20 schreef Janusz Korczak het eerste deel van zijn magnum opus Hoe houd je van een kind: Het kind in het gezin. Het is een ontwikkelingspsychologie van baby tot adolescent in een notendop, geheel geschreven vanuit de levensechte ervaringen van de arts Korczak zelf. René Görtzen verzorgde de nieuwe vertaling van dit deel en voegde er twee prachtige beschouwingen aan toe: één over het wel en wee van Korczak als legerarts aan het Oostfront en één over het ontstaan en het reilen en zeilen van de Kleine Revue, de eerste zelfstandige kinderkrant ter wereld. Dit boek werd op 10 april 2010 ten doop gehouden en door Joop Berding gepresenteerd op de Korczak-dag in Amersfoort.

8. "De republiek der kinderen", Janusz Korczak (1919/20)

Uitgever: SWP en R. Görtzen, Amsterdam, oktober 2012, 252 blz.

ISBN: 978-90-6665-397-9

In 1919/20 schreef Janusz Korczak het tweede deel van zijn magnum opus Hoe houd je van een kind: De republiek der kinderen. Het beschrijft het wel en wee van het leven in het weeshuis Dom Sierot, vooraf gegaan door het deel 'Het internaat'. René Görtzen verzorgde de nieuwe vertaling van dit deel en voegde er weer een indringende beschouwing aan toe over de betekenis van Korczak als opvoeder en over de pedagogische pijlers van het weeshuis. Deze uitgave werd op 6 oktober 2012 ten doop gehouden op de grote jubileumdag van de Korczak Stichting in Leiden, ter gelegenheid waarvan Joop Berding een laudatio uitsprak.

Er zijn ook twee kinderboeken van Janusz Korczak vertaald in het Nederlands:

- Koning Matthijsje de Eerste (Amsterdam, 1981 uit. van Goor Jeugdboeken)
- Koning Matthijsje op het onbewoonde eiland (Amsterdam, 1983, idem)